

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

“Затверджено”

Вченою радою факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету
імені Івана Франка

“28 серпня 2022 р.”, протокол № 13

Голова ради
ФАКУЛЬТЕТ
ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ

доц. Гершок Д.Д.

ПРОГРАМА

вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта

Освітньо-наукова програма

«Психолого-педагогічний супровід осіб з аутизмом»

Відповідальні за розроблення програми вступного іспиту:

доктор психологічних наук, професор Островська К.О.;

кандидат педагогічних наук, доцент Породько М.І.

кандидат психологічних наук, доцент Сайко Х.Я.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії з галузі знань Освіта зі спеціальності 016 Спеціальна освіта передбачає забезпечення умов для підготовки кадрів вищої кваліфікації до науково-дослідної та науково-педагогічної діяльності, формування загальнонаукових і фахових компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження у сфері спеціальної освіти, успішно виконувати педагогічну діяльність.

Метою програми вступного іспиту є визначення якості педагогічних знань, умінь та навичок вступників в аспірантуру, з'ясування рівня готовності до дослідження теоретико-методологічних і методичних питань психолого-педагогічного супроводу осіб з аутизмом.

У програмі вступного іспиту відображено основні вимоги до вступників в аспірантуру, які закінчили заклади вищої освіти за освітнім рівнем магістра і прослухали базові нормативні та спеціальні курси з дисциплін спеціальної освіти. Програмою вступного іспиту передбачено виявлення рівня володіння майбутніми аспірантами здобутками закордонними здобутками у сфері спеціальної освіти із врахуванням надбань української теорії практики, врахуванням сучасних євроінтеграційних процесів з метою забезпечення навчально-виховного процесу в процесі інклюзії дітей та молоді з розладами спектру аутизму, сучасних психолого-педагогічних технологій, методологією та методикою науково-педагогічних досліджень; визначення сформованості науково-педагогічного мислення вступника до аспірантури, його вміння вільно оперувати знаннями у сфері спеціальної освіти, компетентно здійснювати науково-психологічне дослідження тощо.

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності охоплює навчальний матеріал нормативних курсів, які вивчаються у вищій школі, і складається з таких **розділів**:

- 1) *Проблеми аутизму в медико-психологічній літературі* (концепції аутизму згідно МКХ-10, медико-психологічні проблеми осіб з аутизмом);
- 2) *Психологічні особливості аутичних дітей* (особливості когнітивної сфери дітей з аутизмом);
- 3) *Психологічна діагностика аутизму* (сучасні діагностичні методики аутизму, діагностичні критерії аутизму);
- 4) *Терапія і навчання дітей з аутизмом* (засади психологічної роботи з аутистичними дітьми);
- 5) *Психологічна допомога сім'ям, що виховують дітей з аутизмом* (організація допомоги дітям з аутизмом та їх сім'ям);
- 6) *Профорієнтація осіб із аутизмом* (соціальна адаптація осіб із аутизмом);

Перед складанням вступного іспиту зі спеціальності вступники подають науковий реферат, якість виконання якого враховується під час оцінення загальних результатів. Вимоги до його написання наведені в додатку А.

У програмі зазначається список рекомендованої літератури. Готуючись до вступного іспиту та укладаючи науковий реферат, вступники до аспірантури можуть використовувати й інші наукові, навчальні та навчально-методичні літературні джерела.

Вступний іспит проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України, нормативних положень університету. Іспит відбувається відповідно до затвердженого розкладу за екзаменаційними білетами, які укладаються з навчальних питань, зазначених у змісті програми вступного іспиту.

Оцінювання відповідей вступників на екзаменаційний білет та наукового реферату здійснюється відповідно до загальноприйнятих вимог. На іспиті вступники повинні розкрити зміст питань екзаменаційного білету і відповісти на додаткові питання. При оцінюванні відповіді вступника під час вступного іспиту та його наукового реферату звертається увага на такі **аспекти**:

- сформованість загальних та спеціальних компетенцій, важливих для майбутньої науково-дослідної роботи психолога-дослідника та професійної діяльності;
- розуміння науково-психологічних категорій, генези розвитку спеціальної освіти практики, закономірностей і тенденцій розвитку світової та вітчизняної систем спеціальної освіти;
- розуміння сутності процесів навчання, виховання, розвитку та формування особистості із психофізичними порушеннями у розвитку;
- рівень розвитку наукового мислення;
- уміння демонструвати та аргументувати власну думку;
- здатність до творчої самореалізації у науково-дослідній роботі і професійно-педагогічній діяльності;
- ставлення майбутнього спеціального психолога-дослідника до сучасної реальності та процесів, що в ній відбуваються.

Оцінювання відповіді вступника здійснюється за чотирибальною системою з урахуванням таких **норм та критеріїв**:

- оцінка “*відмінно*” (вступник демонструє всебічні та ґрунтовні знання, вільне володіння проблемою наукового пошуку, профільної педагогічної науки і практики, здатність творчо використовувати набуті компетенції для проведення самостійних досліджень в обраному науковому напрямі, високий рівень науково-педагогічного мислення тощо);
- оцінка “*добре*” (вступник виявляє глибокі знання програмного навчального матеріалу, розуміння головної проблематики наукового пошуку, уміння висловлювати та аргументувати власну думку, достатній рівень науково-педагогічного мислення тощо);
- оцінка “*задовільно*” (відповідь вступника засвідчує фрагментарність знань в обсязі навчальної програми, неглибоке володіння проблематикою обраного фаху, середній рівень науково-педагогічного мислення тощо);
- оцінка “*незадовільно*” (відповідь вступника демонструє відсутність теоретичних знань, нерозуміння головних проблем обраного наукового

напрямку, низький рівень науково-педагогічного мислення тощо).

Після іспиту вступники до аспірантури здають екзаменаційні листи з відповідями на білет. Ці листи зберігаються протягом року в університеті.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Розділ 1. ПРОБЛЕМИ АУТИЗМУ В МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЛІТЕРАТУРІ

Поняття аутизму. Типи психічного дизонтогенезу В. Лебединського. Історичний аспект проблеми дитячого аутизму. Клінічні прояви аутизму, ознаки та симптоми порушення розвитку Рівні пояснення аутичних розладів: етіологічний, нейробиологічний, нейропсихологічний. Біологічні теорії (генетичні концепції; теорії, пов'язані з дією перинатальних чинників; теорія порушення розвитку мозку; біо- та нейрохімічні теорії; імунологічна концепція. Аутизм як недорозвиток структури базальної афективної організації. Когнітивні теорії: дефіцит соціального пізнання та посиленого перцептивного функціонування. Класифікації аутизму: F84 Загальні розлади розвитку, F84.0 Дитячий аутизм. F84.1 Атиповий аутизм, F84.2 Синдром Ретта. F84.3 Інший дезінтегративний розлад дитячого віку. F84.4 Гіперактивний розлад, що поєднується з розумовою відсталістю і стереотипними рухами. F84.5 Синдром Аспергера. F84.8. Інші загальні розлади розвитку F84.9 Загальний розлад розвитку, не уточнений. Концепції аутизму: соціокультурна, психологічна, біологічна. Медичні проблеми дітей із загальними розладами розвитку. Проблеми розмежування аутизму та інших порушень розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація осіб з аутизмом.

Розділ 2. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АУТИЧНИХ ДІТЕЙ

Особливості психомоторного розвитку аутистичних дітей. Особливості сприймання – зорове сприймання, слухове сприймання, тактильна чутливість. Особливості розвитку мовлення. Труднощі невербальної комунікації. Особливості ігрової діяльності – проста маніпуляція, комбінаційна гра, функціональна гра, символічна гра.. Розвиток соціальної взаємодії. Проблеми поведінки - труднощі зі сном; самоскалічення; агресія; стереотипна поведінка; деструктивна поведінка. Особливості інтелектуального розвитку дітей з аутизмом дошкільного віку. Розвиток соціальної взаємодії. Психологічні особливості ставлення учнів загальноосвітньої школи до інклюзивного навчання. Організація корекційного середовища в роботі з аутичними дітьми. Вимоги до педагогів, які працюють з дітьми із аутизмом. Психологічні особливості фахівців, які працюють з аутичними дітьми. Ступінь задоволення матеріально-побутових і духовних потреб дитини – надмірність вимог – обов'язків (містить ризик психотравматизму й розвитку в дитини почуття власної несвободи й залежності від батьківської родини); недостатність вимог-

обов'язків (має наслідком у складність залучання дитини до будь-якої справи); надмірність вимог-заборон (формує у дітей реакцію емансипації з захисно-агресивними проявами або, навпаки, розвиток її надмірної чутливості й тривожності); недостатність вимог-заборон (стимулює розвиток у сваволі й надмірної самостійності дитини, сприяє формуванню нестійкого типу характеру); надмірність санкцій (бурхливе, надто суворе реагування навіть на незначні порушення поведінки дитини зазвичай призводить до формування залежної безініціативної особистості дитини або ж набутої агресивності як захисно-агресивного реагування на позицію батьків); мінімальність санкцій, що проявляється у відсутності системи контролюючих дій з боку батьків, у їхньому ставленні на заохочування дитини та в сумнівах у результативності будь-яких покарань.

Розділ 3. ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА АУТИЗМУ

Місце психологічного дослідження у комплексній діагностиці загальних розладів розвитку. Наукові засади діагностики цілісного розвитку дитини з аутизмом. Дослідження розвитку аутичної дитини в контексті її цілісної психічної організації. Діагностичні критерії аутизму. Скринінгові дослідження розладів за аутичним типом. Рання діагностика аутизму - СНАТ. Опитування батьків та спостереження за дитиною. Методика "Психолого-освітній профіль" (PEP-R) для діагностики дітей з аутизмом. Методика CARS – Childhood autism rating scale (Шкала оцінювання дитячого аутизму) Е. Шоплера. Профіль розвитку та поведінки для молоді та дорослих. Обстеження дітей за шкалою досліджень рухів та дій за О.Р. Лурія. Методика CASD – визначення рівня аутизму. Методика Leiter – для діагностики когнітивних процесів. Методика ААРЕР – діагностика профорієнтаційних здібностей старшокласників та молоді з аутизмом. Особливості диференційної діагностики дітей з аутизмом. Складання програми індивідуального розвитку. Додаткові методи дослідження аутичних дітей. Епідеміологія та прогноз.

Розділ 4. ТЕРАПІЯ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

Психологічний погляд на проблему співпраці спеціалістів з батьками аутистичних дітей. Засади психологічної роботи з аутистичними дітьми. Терапія сенсорних розладів. Недирективні форми терапії. Програма терапії та навчання аутистичних дітей ТЕАССН. Терапія родини. Головні завдання психотерапевтичної взаємодії з аутистичними дітьми. Застосування відеотренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей. Застосування ідей соціального конструктивізму у психотерапевтичній роботі з аутистичними особами. Роль інтегрованої групи у соціально-психологічній допомозі дітям з аутизмом. Індивідуальний супровід розвитку аутичної дитини – нова технологія

педагогічної корекції аутизму. Особливості корекційно-розвивального навчання дітей із аутизмом. Середовищний підхід, сенсорна інтеграція, метод “ТОМАТІС”, нейропсихологічний підхід, кінезотерапія, альтернативна та підтримувальна комунікація). Арт-терапевтичні заняття, заняття з музикотерапії, логоритміки. Розробка та реалізація освітніх корекційно-педагогічних, компенсаторних, реабілітаційних, попереджувальних та розвивальних програм освіти аутичних дітей. Навчання та психолого-педагогічний супровід дітей з аутизмом. Готовність корекційних педагогів до роботи з аутичними дітьми.

Розділ 5. ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

Застосування відеотренінгу для допомоги родинам аутистичних дітей. Впровадження системної психотерапії в роботі з родинами, що виховують аутичних дітей. Використання методу – терапії зосередженої на вирішенні проблеми (Brief solution therapy). Групи батьківської взаємодопомоги. Психологічне консультування батьків аутичних дітей. Терапія родини. Головні завдання психотерапевтичної взаємодії з аутистичними дітьми. Програма підвищення батьківської та особистісної компетентності членів родини аутичної дитини. Організація допомоги дітям з аутизмом та їх сім'ям. Психологічна модель допомоги сім'ям дітей з аутизмом. Ролі психолога в роботі з аутично дитиною та її сім'єю. Корекційні підходи директивного впливу (Прикладний аналіз поведінки, Холдинг-терапія). Критерії та показники динаміки позитивних перетворень у системі взаємодії з найближчим оточенням у аутичних дітей.

Розділ 6. ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ОСІБ ІЗ АУТИЗМОМ

Соціальна адаптація підлітків та молоді з аутизмом. Психолого-педагогічний супровід осіб із аутизмом. Тренінги соціальної адаптації. Професійне самовизначення підлітків та молоді з аутизмом. Розвиток соціальних компетенцій молоді з аутизмом – особиста компетенція, навчальна компетенція, соціальна компетенція. Розвиток здібностей молоді з аутизмом. Правові положення щодо допомоги особам із особливими освітніми потребами. Перспективи та труднощі працевлаштування осіб із аутизмом. Вимоги стейкхолдерів щодо працевлаштування. Пакет соціальних послуг. Психолого-педагогічний супровід особи із аутизмом на робочому місці.

Психологічні тренінги із розвитку емоційної стійкості, стресостійкості, комунікативних навичок серед молоді з аутизмом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базима Н.В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого віку вадами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / Н. В. Базима. – К., 2014. –21 с.
2. Бех І. Д. Гуманізація спеціальної освіти аномальних дітей як соціально-педагогічна проблема / І. Бех // Дефектологія № 1 (1) 1996 С. 19 – 23.
3. Бех І.Д. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: кн. 2 / Іван Дмитрович Бех // Виховання особистості: у 2 кн. – К.: Либідь, 2003. – 344с.
4. Бондар В.І. Інклюзивне навчання та підготовка педагогічних кадрів для його реалізації дефектолога / Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. / за ред. В. М.Синьова. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – № 15. – Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – С. 39–42.
5. Бондарчук О. І. Психологічна компетентність фахівця / О. І. Бондарчук // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : зб. наук. праць. ; за ред. С. Д. Максименка, Н.О. Євдокимової. – 2012. – Т. 2. – Вип. 8. – С. 30–36..
6. Бочелюк В. Є. Педагогічна психологія / В. Й. Бочелюк, В. Зарицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 255 с.
7. Благодійна організація «ШКОЛА_СХОДИНКИ» м. Київ для дітей з аутичним спектром розвитку [Електронний ресурс] // Електронна бібліотека:[сайт]http://www.shodinki.com/publ/materiali_dshulzhenko/2-1-0-25. – Назва з екрану.
8. Бугайова І. Соціалізація дітей з проблемами у розвитку / І. Бугайова // Дефектологія. – 2007 – №5. – С. 15-18.
9. Вимоги до програмно-цільового обслуговування дітей з розладами зі спектра аутизму (методичні рекомендації). Установа – розробник : НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України / укл.: І. А. Марценковський, Я. Б. Бікшаєва, О. В. Ткачова. – К., 2009. – 31 с.
10. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
11. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І. Бондаря, В. М. Синьова. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.
12. Долинська Л. В. Забезпечення сучасних потреб освіти шляхом підготовки вчителя-психолога / Л. В. Долинська // Українська еліта та її роль у державотворенні : наук. записки / МОН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2000. – Вип. 1. – С. 25–29

13. Дробіт Л.Р. Мотивація учіння дітей з розладами спектру аутизму / К. О. Островська, І. П. Островський, Л. Р. Дробіт. // Психологічний часопис. – 2020. – №4. – С. 185–194.

14. Дробіт Л.Р. Особливості прояву соціальної мотивації у осіб із розладами аутистичного спектру / Лілія Ришардівна Дробіт. // Молодий вчений. – 2019. – №11. – С. 91–95.

15. Дробіт Л.Р. Психологічні особливості дітей дошкільного віку з розладами спектра аутизму / К. О. Островська, І. П. Островський, Х. Я. Сайко, Л. Р. Дробіт. // Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. – 2017. – №22. – С. 170–179.

16. Елен Р. Даніелс і Кей Стаффорд. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Р. Елен – Львів: Т-во «Надія», 2000. – С. 37–51.

17. Елен Р. Даніелс і Кей Стаффорд. Створення інклюзивних класів (програми особистісно зорієнтованої освіти дітей від 0 до 10 років «Крок за кроком») Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник / Р. Елен; ред. кол. Н. Софій, І. Єрмаков та ін. – К.: Контекст, 2000. – С. 308-318.

18. Заверико Н.В., Соловійова Т.Г. Соціально-педагогічна робота з батьками, що виховують дітей з особливими потребами: навчально-методичний посібник. Запоріжжя: ПП «Тандем», 2008. 53 с.

19. Ілляшенко Т. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Соціальний педагог – 2009 №5 (29). С. 26-33.

20. Каган В. Е. Сімейна психотерапія в лікуванні дитячого аутизму. Сімейна психотерапія при нервових і психічних захворюваннях. Ленінград: Медицина, 1998. 97 с.

21. Кернс К. Клінічно значуща тривожність у дітей з розладом спектру аутизму та різними інтелектуальними функціями [Електронний ресурс] Журнал клінічної дитячої та підліткової психології. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: 188 https://www.researchgate.net/publication/338780423_Clinically_Significant_Anxiety_in_Children_with_Autism_Spectrum_Disorder_and_Varied_Intellectual_Functioning.

22. Карпенко З.С. Аксіологічна психологія особистості: монографія / З.С. Карпенко. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. – 512 с.

23. Колишкін О. В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. / О. В. Колишкін. – Суми: Університетська книга, 2014. – 392 с.

24. Конопляста С., Косинкіна В. Особливості психофізичного та мовленнєвого розвитку дітей раннього віку з аутизмом. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. № 27. С. 89–93.

25. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці : Монографія / С. Б. Кузікова: Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. – Суми : МакДен, 2012. – 410 с.

26. Кучеровський Н. М. Люди з особливими потребами в контексті концепції К. Роджерса // Психолог. – 2003. – Листопад (№41). – С. 23-24.

27.

28. Легун О. М. Розвиток у педагогів орієнтації на суб'єкт - суб'єктну взаємодію у процесі післядипломної освіти. Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07. / К., 2005. 20 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://disser.com.ua/contents/8717.html>.]

29. Логвінова І.П. Особливості формування невербальних засобів комунікативної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами спектра аутизму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.08 «Спеціальна психологія» / І. П. Логвінова. – К., 2011. –21 с.

30. Мамічева О. В., Березка С.В. Особливості психокорекції дітей з розладами аутистичного спектру засобами арт-терапії. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 120–126

31. Мамічева О.В. Психологічні аспекти формування професійної стійкості дефектолога / Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. / за ред. В. М. Синьова. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – № 19. – Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – С. 297–301.

32. Мартиненко І.В., Абрамченко К.Ю. Особливості встановлення первинного контакту з аутичною дитиною // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Зб. наук. праць. - К.:НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. – №7. – С.65 – 67.

33. Мартинчук О. В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / О. В. Мартинчук. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua/> (дата звернення: 13. 05. 2013). – Назва з екрана.

34. Миронова С. П. Модель підготовки вчителя-дефектолога до корекційної роботи /С.П. Миронова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, № 12 -2008. С. 185-189.

35. Островська К. О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, 2006. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 110 с.

36. Островська К. О. Допомога дітям з високим рівнем аутизму. Львів : Тріада плюс, 2015. 86 с.

37. Островська К.О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом: Монографія. – Львів : «Тріада плюс», 2012. – 520 с.

38. Островська К. О. Особливості інтелектуального розвитку дітей зі спектром аутистичних порушень. Проблеми сучасної психології: зб. наук. Праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. Кам'янець Подільський: Аксіома, 2013. Вип.20. С. 498–511

39. Островська К., Химко М, Кудрявцева Ю. Особливості абілітації дітей з аутизмом та їх родин .– Львів, «Тріада плюс». – 2007. – 44 с.

40.К.О.Островська, Х.В. Качмарик, Л.Р.Дробіт Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра. Навчальний посібник, 2017. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 124 с.

41.Островська К. О. Підтримане проживання неповносправних осіб у громаді. Львів : Тріада плюс, 2014. 62 с.

42.Островська К.О. Психологічні особливості ставлення матерів до їх здорових дітей та дітей з обмеженими можливостями. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : збірник наукових праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. Вип. 29. Сер. № 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. С. 213–219.

43.Островська К. О. Психологічні чинники професійного вигорання у корекційних педагогів / К.О. Островська // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова: зб. наук. пр. / за ред. В. М.Синьова. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – № 21. – Сер. 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – С. 399 –405.

44.Островська К.О. Соціальна адаптація дорослих осіб із загальними розладами розвитку / К.О.Островська. – Львів: Тріада плюс, 2012. – 576 с.

45.Островська К.О. Формування соціальних компетентностей дітей із спектром аутистичних порушень / К.О. Островська, І.П.Островський, Л.Р. Дробіт. // European Humanities Studies: State & Society, 4(1) (2017) P. 209-223

46.Породько М. І. Особливості організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку з аутизмом Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Збірник наукових праць. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. Серія 19. Вип. 33. С. 52-57

47.Породько М. І. Характеристика занять розвитку психомоторики з дітьми дошкільного віку з аутистичним спектром порушень. Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Збірник наукових праць. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. Серія 19. Вип.35. С. 66-71.

48.Породько М., Шульженко Д. Психомоторний розвиток дітей старшого дошкільного віку з аутистичним спектром порушень. Актуальні питання гуманітарних наук. Збірник наукових праць. Дрогобич, 2020. Вип. 31. С. 262-269.

49.Призванська Р. Індивідуальний підхід до застосування музичної терапії у роботі з дітьми із розладами спектра аутизму. Вісник Львівського університету.Серія педагогічна. 2018. № 33. С. 186–193.

50.Призванська, Р. А. (2021). Психологічні засади музикотерапевтичної роботи з дітьми із розладами аутистичного спектру. (Дис. канд. психол. наук). Київ

51. Психологія особистості: словник-довідник / [за редакцією П. П. Горностая, Т. М. Титаренко]. – К. : Рута, 2001. – 320 с.

52.Психологічна енциклопедія / авт. – упоряд. О. М. Степанов. – К.: «Академвидав», 2006. – 424 с.

53. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие / Райгородский Д.Я. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2002. – 672 с.
54. Рождественська М. В., Конопляста С. Ю. Ранній дитячий аутизм: Навч. посіб. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 69 с.
55. Сайко Х. Я. Особистісна готовність корекційного педагога до виховання дітей з аутизмом. Львів: Тріада Плюс, 2017. 248 с.
56. Скрипник Т. Дитина з синдромом раннього дитячого аутизму в школі / Т. Скрипник // Дефектологія. – 2008. – № 2. – С. 62.
57. Тарасун В., Хворова Г. Концепція розвитку, навчання і соціалізації дітей з аутизмом. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / За наук. ред. В. Тарасун – К.: 2004. – 103 с.
58. Технології психічної інтеграції дітей з аутизмом: у 2-х т. / за ред. В. Бондаря, В. Засенка, В. Тарасун. – Т. I: Формування передумов навчально-пізнавальної діяльності у дітей з аутизмом. – К.: [б. в.], 2006. – 273 с.
59. Технології психічної інтеграції дітей з аутизмом: у 2-х т. / за ред. В. Бондаря, В. Засенка, В. Тарасун – Т. 2: напрями психотерапевтичного впливу на особистісний розвиток дітей з аутизмом. . – К.: [б. в.], 2006. – 249 с.
60. Ульяніч І. В. Рефлексивна компетентність у педагогічній діяльності / І. В. Ульяніч // Практична психологія та соціальна робота. – № 2. – 2009. – С. 49-50.
61. Хворова Г.М. Комплексна психолого-педагогічна технологія корекції розвитку активності дитини з аутизмом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / Г. М. Хворова . Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.– К., 2010. –22 с.
62. Чуприков А.П. Розлади спектра аутизму: медична та психолого-педагогічна допомога/ А.П. Чуприков, Г.М. Хворова // - Львів: Мс, 2012. – 184 с.
63. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар – Х.: Прапор, 2004. – 640 с.
64. Шульженко Д. І. Підготовка вчителів загальноосвітніх закладів до конструювання роботи з аутичними дітьми / Д. І. Шульженко // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: наук.-метод. зб. / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К.: Наук. світ, 2005. – Вип. 6. – С. 228–231.
65. Шульженко Д. І. Аутизм – не вирок. / Д. І. Шульженко – Львів: Кальварія, 2010. – 224 с.
66. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія / Д. І. Шульженко. – К.: Д. М. Кейдун, 2009. – 385 с.
67. Шульженко Д. І. Робота гувернера-психопедагога з корекції інтелектуальних та аутистичних порушень у дітей. Електронний навчально-методичний посібник для студентів Інституту корекційної педагогіки та

психології НПУ імені М. П. Драгоманова / Шульженко Д. І., Ліснічук О. В. — 2005. — 250 с.

68. Шульженко Д. І. Формування готовності дітей з аутистичним спектром порушень до навчання у школі. Корекційна педагогіка. / Д. І. Шульженко // Вісник української асоціації корекційних педагогів. — 2008. — №1. С. 9-15.

69. Baron-Kohen S. Mindblindness: An Essay on Autism and Theory of Mind: Essay on Autism and the Theory of Mind (Learning, Development, and Conceptual Change) / Simon Baron-Kohen., 1997. — 198 p.

70. Baron-Kohen S. Zero Degrees of Empathy: A New Theory of Human Cruelty / Simon Baron-Kohen., 2012. — 208 p.

71. Holm-Hadulla, R. M. (2020). Creativity and positive psychology in psychotherapy. *International Review of Psychiatry*, 32(7–8), 616–624

72. McLeod, J., & Sundet, R. (2020). Working with stuckness in psychotherapy: Bringing together the Bricoleur model and pluralistic practices. In T. G. Lindstad, E. Stänicke, & J. Valsiner (Eds.), *Theory and history in the human and social sciences. Respect for thought: Jan Smedslund's legacy for psychology* (pp. 361–376)

73. Ostrovska, K. O. (2012). Peculiarities of social competence in children with different autistic levels. *Journal of Education, Culture and Society*, 1, 133–147.

74. Ostrovska, K. O. ir Ostrovskii, I. P. (2017). Introduction of training of tutors for job placement of persons with autism spectrum disorders: medical, theoretical and practical aspects. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 10 (18), 9–12.

75. Ostrovska, K., Ostrovskii, I., & Drobit, L. (2020). Motivation to learning of children with autism spectrum disorders. *Psychological journal*, 6(4), 185-194.

76. Ostrovska, K. O., Ostrovsky, I. P. ir Saiko, Kh. Y. (2017). Interconnection between intellectual development levels and professional orientation of adolescents with autism. *Koninskie Studia SpolecznoEkonomiczne*, 3 (4), 283–291.

77. Ostrovska, K.O. (2013) Peculiarities of social competence in children with different autistic levels. *Journal of Education, Culture and Society*, 1, 133 –147

78. Intensity Coaching in Parent Implemented Early Start Denver Model Intervention for Early Autism: A Randomized Comparison Treatment Trial. *J Autism Dev Disord*, 49(2), 632-646.

79. Scheeren, A., M., Koot, H., M., & Begeer, S. (2012). Social interaction style of children and adolescents with high-functioning autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorder*, 42, 2046-2055.

80. Silberman S. *NeuroTribes: The Legacy of Autism and How to Think Smarter About People Who Think Differently* / Steve Silberman., 2015. — 544 p.

81. Skutecznie i profesjonalnie poradnik dla organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dzieci i dorosłych z autyzmem i nie tylko / pod red. Anny Rajner i Michała Wroniszewskiego.- Fundacra Synapsis/Warszwa, 2002. — 485 с.

82. Zhygailo, N., Saiko, K. (2021). The peculiarities of personal motivation development in preschool children with autism. *Psychological journal*, 7 (1), 99-107.

Додаток А

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАУКОВОГО РЕФЕРАТУ**Загальні вимоги**

Науковий реферат виконується державною мовою. При написанні наукової роботи необхідно обов'язково посилатися на автора (авторів) і літературні джерела, на які зроблено посилання. Реферат, у якому допущено плагіат, не зараховується. У тексті слід уникати виправлень, перекреслень, скорочення слів (крім загальноприйнятих, зокрема: і т. ін., та ін., р., рр., ст. тощо); на сторінку допускається не більше 2-х виправлень (чорною пастою).

Обсяг основного тексту реферату складає 25–30 сторінок друкованого тексту. До загального обсягу реферату не входять: список використаних джерел; додатки; схеми та таблиці, які займають площу однієї сторінки. Однак, всі вони підлягають загальній наскрізній нумерації.

Вимоги до друку:

- реферат має бути віддрукований на принтері;
- друкується тільки з одного боку аркуша на білому папері формату А4 (210×297 мм);
- шрифт — Times New Roman, 14 pt, чорний, чіткий;
- міжрядковий інтервал — 1,5;
- поля: зліва — 25 – 30 мм, справа — 10 мм, вгорі та внизу — 20 мм.

Щільність тексту реферату повинна бути однаковою. Вписувати в текст окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна пастою (чорнилом, тушшю) тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту.

Текст реферату поділяється на розділи (якщо потрібно, то і підрозділи, пункти та підпункти).

Заголовки структурних частин (ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ) друкують великими літерами симетрично до набору без абзацного відступу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки структурних частин та підрозділів виділяють напівжирним шрифтом. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої), з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам. Кожна структурна частина реферату розпочинається з нової сторінки, підрозділи та пункти і підпункти на тій самій сторінці через 2–3 інтервали.

Текст реферату повинен бути відредагованим, стилістично оформленим як наукове дослідження. В роботі необхідно використовувати наукові та спеціальні педагогічні та психологічні терміни, а за їх відсутності — загальноприйняті (згідно з тлумачним словником).

У рефераті не рекомендується вести виклад від першої особи однини (“Я вважаю”, “Мені здається” і т. ін.), чи множини (“Ми вважаємо” та ін.). Допускаються звороти зі збереженням першої особи множини, в яких виключається займенник “ми”, тобто вживаються означено-особові речення (“вважаємо”, “маємо на увазі” тощо). В окремих випадках можна використовувати вирази “на наш погляд”, “на підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що...” та ін.

Вимоги до структури реферату

Реферат повинен містити основні структурні елементи, розміщені у такій послідовності:

- титульна сторінка;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (при необхідності, якщо вони є);
- вступ;
- розділи (і підрозділи) основної частини;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Зразок оформлення титульної сторінки наведено на с. 29.

Зміст розташовують безпосередньо після титульної сторінки, починаючи з нової сторінки. До змісту включають: вступ; послідовно перелічені назви всіх розділів (та підрозділів); висновки; список використаних джерел; додатки і навпроти них — номери сторінок, які містять початок вищевказаних складових роботи.

Вступ — це розділ, що передує основній частині реферату та створює загальне уявлення про його зміст. У вступі варто зверну увагу на такі аспекти:

- розкривається актуальність обраної теми (її значущість для сучасної педагогічної теорії та практики);
- висвітлюється місце досліджуваної проблеми серед пов’язаних з нею питань, що визначає ступінь вивченості й специфіку теми;
- обґрунтовується *вибір теми*, вказуючи на її актуальність, яка зумовлена суперечностями в освітньому процесі, причинно-наслідковими зв’язками, державними документами тощо;
- розкривається ступінь розробленості проблеми у наукових джерелах;
- зазначаються *мета та завдання дослідження*;
- описуються *методи дослідження*, використані в роботі.

У вступі також може стисло окреслюватись історія питання, що дозволяє уявити стан вивчення проблеми. Рекомендований обсяг вступу — 3–4 сторінки

друкованого тексту.

Основна частина реферату складається з розділів і підрозділів (за необхідності може містити пункти та підпункти). Кожний розділ (і підрозділ) має назву, зазначену у змісті. Вимоги до заголовків розділів і підрозділів зазначені на с. 16.

Викладений в основній частині матеріал підпорядковується темі та меті, що визначені у вступі. В основному змісті реферату висвітлюються основні аспекти дослідження проблеми за обраною темою (теоретичне осмислення проблеми, методологічні підходи, практичне вирішення завдань тощо).

У кінці кожного розділу необхідно зробити *висновки*, у яких узагальнюються викладені в розділі теоретичні, методологічні та практичні аспекти як результат вирішення поставлених завдань.

Рекомендований обсяг основної частини — 20–25 сторінок друкованого тексту.

Висновки — судження, які є логічним узагальненням цілісного теоретичного і практичного вирішення завдань наукового пошуку. У висновках варто зверну увагу на такі аспекти:

- висновки повинні бути чіткими, виразними, послідовними;
- висновки є наслідком реальних результатів дослідження відповідно до завдань наукового пошуку;
- висновки містять оцінку одержаних результатів роботи (як позитивних, так і негативних) з урахуванням світових тенденцій вирішення завдань дослідження;
- у висновках необхідно вказати теоретичну значущість, рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження;
- у висновках слід зазначити неопрацьовані питання, що охоплюються темою дослідження, які не розглянуті в роботі.

Рекомендований обсяг висновків — 2–3 сторінки друкованого тексту.

Вимоги до оформлення тексту

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті. Крапка після номеру сторінки не ставиться. У нумерації враховуються всі аркуші, включаючи список використаних джерел та додатки. На титульній сторінці номер не ставиться, але вона враховується в загальну кількість сторінок, і таким чином нумерація починається зі змісту з цифри 2.

Нумерація розділів подається арабськими цифрами. В тексті реферату номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”¹, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкових номерів.

Усі структурні частини реферату (зміст, вступ, розділи, висновки, список

¹ В тексті це слово (й інші, позначені у поясненні в лапках) пишуться без лапок (РОЗДІЛ 1, Таблиця 2.1)

використаних джерел, додатки) друкують симетрично до тексту великими літерами та виділяють напівжирним шрифтом, а підрозділи, висновки до розділів друкують в підбір до тексту малими літерами з першої великої та виділяють напівжирним шрифтом. Кожна структурна частина реферату обов'язково розпочинають з нової сторінки.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка (наприклад: 1.2. — другий підрозділ першого розділу. Заголовок підрозділу друкують у тому ж рядку (в кінці заголовка крапка не ставиться).

Вимоги до оформлення таблиць, формул, рисунків

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка (наприклад: *Рис.* 1.3 — третій рисунок першого розділу).

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За необхідності до ілюстрації додають пояснювальні підписи (підрисунковий текст). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією та виділяються курсивом.

Таблиці у межах розділу нумерують послідовно (за винятком тих, що розміщені в додатках). У правому верхньому куті розміщують слово “Таблиця” із зазначенням її номера, який складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці в межах розділу (наприклад: Таблиця 1.4 — (четверта таблиця першого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують по центру сторінки симетрично до тексту і виділяють напівжирним шрифтом. Назву і слово “Таблиця” починають з великої літери. При перенесенні таблиці на іншу сторінку над перенесеними частинами таблиці пишуть “Продовження табл.” (наприклад: Продовження табл. 1.4).

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. У тексті повинна бути вказівка на таблицю (наприклад: Порівняння підходів науковців до розуміння сутності понять “компетенція” і “компетентність” наведено в табл. 1.4). Таблицю розміщують у такий спосіб, щоб її було зручно читати без повороту переплетеного блоку роботи (книжкова орієнтація) або з поворотом за годинниковою стрілкою (альбомна орієнтація).

Для цифрових значень результатів дослідження у таблицях необхідно зазначати одиниці вимірювання. Якщо всі одиниці вимірювання є однаковими для всіх показників таблиці, вони наводяться в заголовку. Величини з дробовими значеннями в таблиці повинні мати однакову кількість десяткових

знаків (наприклад: 5,55; 1,01; 2,10).

Формули у кваліфікаційній роботі нумеруються в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках (наприклад: (3.1) — перша формула третього розділу).

Приклад

Фактичне значення одностороннього t_{ϕ} -критерію при $\alpha = 0,05$ розраховують на основі одержаних експериментальних даних для однакових за об'ємом вибірок:

$$t_{\phi} = \frac{\overline{X}_e - \overline{X}_k}{\sqrt{(\sigma_e^2 + \sigma_k^2)}} \sqrt{N}, \quad (3.1)$$

де \overline{X}_e , \overline{X}_k — середні арифметичні значення показника (*середній бал, кількість відтворених понять та ін.*), що відповідають студентам експериментальних та контрольних груп;

σ_e^2 , σ_k^2 — дисперсія (розрахована відповідно для експериментальних і контрольних груп).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула є складовою речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Пояснення значень і символів відокремлюють один від одного комою або — якщо в межах самого пояснення вже використовуються коми — крапкою з комою.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (−), множення (×) і ділення (:).

Вимоги до посилань та цитувань

При написанні реферату необхідно коректно робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати досліджень, які наводяться в роботі. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися у тих випадках, коли в них є матеріал, що не входить до останнього видання.

Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді у посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в роботі.

У рефератах необхідно використовувати кінцеві посилання на літературу, які можна здійснювати через зазначення у дужках їх номера у списку літератури та вказування сторінок, на які іде посилання.

Посилання на літературу в тексті подають так: [7, с. 155], де 7 — номер джерела за списком використаних джерел, 155 — сторінка.

Посилання на декілька літературних джерел зазначають так: [1; 45; 57], або [1, с. 125; 45, с. 17; 57, с. 9], або [25 – 30].

Приклад цитати в тексті:

“Освіта є життєвою необхідністю кожної людини, лише завдячуючи їй єдиній уможлиблюється суспільне відтворення Людини на культурному, науковому, економічному, технологічному, ідеологічному, політичному, мистецькому, релігійному та інших рівнях. Через Людину, її безпосередню участь у соціальному відтворенні відбувається поступ держави і її народу” [10, с. 82–83].

Відповідне подання у списку використаних джерел:

10. Культура і спільнота у становленні педагога: Монографія / За ред. К.М. Кларка і Т.С. Кошманової. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382 с.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел — елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті:
- у хронологічному порядку, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (рекомендований при написання дисертацій).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державних стандартів з обов’язковим наведенням назв праць. Зокрема, потрібну інформацію щодо згаданих вимог можна отримати з таких стандартів:

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”;
- ДСТУ 3582-97 “Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила складання”;
- ГОСТ 7.12-93 “СИБИД. Библиографическая запись. Сокращения слов на русском языке. Общие требования и правила”.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті, зазначені у табл. 1. і Бюлетені ВАКу України — форма 23² (див. с. 24–31, табл.

² Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2009. – № 5. – С. 26–30

2). При оформленні списку використаних джерел варто звернути увагу на літературні джерела, наведені у списку рекомендованої літератури (див. с. 11–16).

Таблиця 1

Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика	Приклад оформлення джерела
1	2
Електронні ресурси	1. Химинець В.В. Інноваційність — важлива складова розбудови сучасного освітнього простору в регіоні. URL: http://zakinppo.org.ua/institut/navchalnometodichna-robota/1909-innovacijnist-vazhliva-skladova- (дата звернення: 16.02.2019).
Книги: Один автор	1. Ващенко Г. Виховання волі і характеру: Підручник для педагогів. Київ: Школяр, 1999. 385 с. 2. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2-х кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
Два автори	1. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. Пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Літопис, 2016. 258 с.
Три автори	1. Цюра С.Б., Біляковська О.О., Мицишин І.Я. Дидактика вищої школи: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
Чотири і більше авторів	1. Вища школа України і Болонський процес: навч. посібник. За ред. В.Г.Кременя. Авт. кол.: М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук та ін. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
Без автора	1. Культура і спільнота у становленні педагога. Монографія. За ред. К.М. Кларка і Т.С. Кошманової. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 382 с.
Багатотомник	1. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором. Вибр. тв.: у 5 т. Т. 4. Київ: Рад. шк., 1977. 640 с. С. 393–628.
Матеріали конференцій, з'їздів	1. Смірнова О.Д. Основні вимоги до професійної діяльності сучасного керівника навчального закладу. <i>Університетська педагогічна освіта: історія, теорія і перспективи розвитку в умовах глобалізації</i> : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 11 вересня 2015 р.). Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. 290 с. С. 232–234.
Словники	1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с. 2. Okoń W. Nowy słownik pedagogiczny. Warszawa: Żak, 2007. 490 s.
Законодавчі та нормативні документи	1. Закон України “Про вищу освіту”. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 18.09.2017). 2. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19 (дата звернення: 4.09.2019).

Закінчення табл. 1

1	2
Каталоги	1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області. Каталог-довідник. Авт.-упоряд. М. Зобків та ін. Львів: Новий час, 2003. 160 с. 2. Університетська книга: осінь, 2003. Каталог. Суми: Унів. кн., 2003. 11с.
Дисертації	1. Чайка В.М. Теорія і технологія підготовки майбутнього вчителя до саморегуляції педагогічної діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Тернопіль, 2006. 544 с.
Автореферати дисертацій	1. Сніговська О.В. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців з міжнародних відносин в освітньому середовищі класичного університету: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань, 2014. 25 с.
Частина книги, періодичного, продовжаного видання	1. Квас О.В. Ідеї дитиноцентризму в освітньому просторі у другій половині XIX на початку XX ст. <i>Молодь і ринок</i> . №8 (103), серпень 2013. С.13–18. 2. Kovalchuk L. Modeling of cultural and educational environment as a pedagogical condition of forming of professional thinking culture of future teachers. <i>European Scientific Journal</i> . 2014. Vol. 10, № 22. P. 69–88. URL: http://eujournal.org/index.php/esj/article/view/3906/3697

Таблиця 2

Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. – Львів : Свічадо, 2006. – 307 с. – (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст.; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. – К. : Ін-т математики, 2006. – 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. – К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. – 311 с. – (Ювеліри України; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. – Львів : Кальварія, 2005. – 196, [1] с. – (Першотвір).

Продовження табл. 2

1	2
Два автори	<p>1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1).</p> <p>2. Ромовська З.В. Сімейне законодавство України / З.В. Ромовська, Ю.В. Черняк. – К. : Прецедент, 2006. – 93 с. – (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11).</p> <p>3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 375 с.</p>
Три автори	<p>1. Акофф Р.Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущей организации / Акофф Р.Л., Магидсон Д., Эддисон Г.Д.; пер. с англ. Ф.П. Тарасенко. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. – XLIII, 265 с.</p>
Чотири автори	<p>1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А.А.]. – К.: НДІ "Украгпромпродуктивність", 2006. – 106 с. – (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).</p> <p>2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. – К.: Вища освіта, 2006. – 478, [1] с. – (ПТО: Професійно-технічна освіта).</p>
П'ять і більше авторів	<p>1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С Никифорова. – [3-е изд.]. – Х. : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.</p> <p>2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т.В. Бондар, О.Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).</p>
Без автора	<p>1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. – К. : Грані-Т, 2007. – 119 с. – (Грані світу).</p> <p>2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. – К. : Грамота, 2007. – 638, [1] с.</p> <p>3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ — початку ХХ століття: [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. – К. : Грані-Т,</p>

	2007. – 190, [1] с.
--	---------------------

Продовження табл. 2

1	2
	4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. праць / наук. ред. Капіущенко В. та ін.]. – Чернівці : Рута, 2007. – 310 с.
Багато- томний документ	<p>1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. – К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007. – (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573, [1] с.</p> <p>2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И.В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005. – (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. – 2005. – 277 с.</p> <p>3. Дарова А.Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А.Дарова. – Одесса : Астропринт, 2006 – . – (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4).</p> <p>4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2002. – . – Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с.</p> <p>5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006 – . – (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією": у 27 т. / голов, редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721, [2] с.</p> <p>6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. – К. : НТУУ "КПІ", 2006. –125 с.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. – 167 с.</p> <p>2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік, міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. – К. : ІСОА, 2002. – 147 с.</p> <p>3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. – К. : Асоц. укр. банків, 2000. – 117 с. –</p>

	<p>(Спецвип.: 10 років АУБ).</p> <p>4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. – К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. – С. 559–956, XIII, [2] с. – (Ресурс 2000).</p>
--	---

Продовження табл. 2

1	2
	<p>5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць / наук. ред. В.І.Моссаковський. – Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. – 215 с.</p> <p>6. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. – К.: КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. – 452 с.</p>
Препринти	<p>1. Шипяев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шипяев Б. А., Воеводин В. Н. – Х.: ННЦ ХФТИ, 2006. – 19 с. – (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр “Харьк. физ.-техн. ин-т” ; ХФТИ 2006-4).</p> <p>2. Панасюк М. 1. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. – Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. – (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>
Депоновані наукові праці	<p>1. Разумовский В. А. Управление Маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Словники	<p>1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л]. – Х. : Халімон, 2006. – 175, [1] с.</p> <p>2. Тимошенко З.І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ, термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З.І.Тимошенко, О.І.Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. – К. : Карпенко, 2007. – 219 с.</p> <p>4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл. – К. : К.І.С., 2006. – 138 с.</p>

Атласи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук, редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. – К. : Варта, 2006. – 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Дніпропетровськ : Пороги, 2005. – 218 с.
--------	---

Продовження табл. 2

1	2
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В.М. Заболотько. – К. : МНІАЦ мед, статистики : Медінформ, 2006. – 459 с. – (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. 4. Офіц. вид. – К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. – VI, 74 с. – (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. – [Чинний від 2007-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Межгосударственные стандарты: каталог: в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов: НТЦ "Леонорм-стандарт", 2006 – . – (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. – 2007. – 264 с.

	<p>Т. 6. – 2007. – 277 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с.</p> <p>3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. – [Суми : Унів. кн., 2003]. – 11с.</p> <p>4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с.</p>
--	--

Продовження табл. 2

1	2
Бібліографічні показники	<p>1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с.</p> <p>2. Систематизований показчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. – Львів : Львів, держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 11 с. – (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).</p>
Дисертації	<p>1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 “Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. – Тернопіль, 2007. – 20, [1] с.</p> <p>2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 “Автоматиз. системи упр. та прогрес, інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. – К., 2007. – 20 с.</p>
Авторські свідоцтва	<p>1. А. с. 1007970 СССР, МКІ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.</p>
Частина книги, періодичного, продовжу-	<p>1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 6. – С. 15–18, 35–38.</p>

ваного видання	<p>2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горючий // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 6. – С. 14–17.</p> <p>3. Вапкман Ю.Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю.Р. Вапкман, В.С. Быков, А.Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39–61.</p> <p>4. Ма Шуін. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуін // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 5 – С. 12–14.</p>
----------------	---

Закінчення табл. 2

1	2
	<p>5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2007. – № 1. – С. 25–29.</p> <p>6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н.М. Середи // Банки та банківські системи. – 2007. – Т. 2, № 2. – С. 13–20.</p> <p>7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр. письменства) : статті / Микола Зеров. – Дрогобич, 2007. – С. 245–291.</p> <p>8. Третьяк В.В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В.В. Третьяк, С.А. Стадник, Н.В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. – Х., 2007. – С. 33.</p> <p>9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д.М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ—початок ХХ ст.) / Д.М. Чорний. – Х., 2007. – Розд. 3. – С. 137–202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану.</p> <p>2. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї</p>

	<p>Міжнар. конф. “Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>
--	--

Зразок титульного аркушу до наукового реферату

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

РЕФЕРАТ

для складання вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта
на тему:

“ _____ ”

Виконала:

Перевірила: _____

Оцінка: _____

Львів – 2022